

○ Radicale Liefde

- Vooruitblik Lucifer # 8 -

In Lucifer # 8 staan 'kwade' personages centraal. Dramaturg Costiaan Mesu, betrokken bij de voorstelling Medea van het Nationale Toneel, schrijft over deze archetypische slechterik. Hij ziet in haar geen jaloerse, kwade vrouw maar een tragisch heldin, een personage in een krachtenveld dat groter is dan het individu en dat van alle tijden is. Hieronder alvast een voorproefje.

Costiaan Mesu

Medea snijdt haar broer aan stukken, laat een koning levend koken door zijn eigen dochters en zet de minnares van haar geliefde letterlijk in vuur en vlam. Haar mythe is één lange aaneenschakeling van brute moorden. Het was de Griek Euripides die Medea onvergetelijk maakte door in zijn tragedie uit 431 voor Christus nog twee moorden toe te voegen aan haar dodenlijst: die op haar eigen kinderen. Met dat wapenfeit heeft Medea zich definitief een plaats veroverd in de literatuurgeschiedenis. Al bijna vijftienduizend jaar prikkelt zij acteurs, regisseurs, dichters, filosofen en romanschrijvers zich iets voor te stellen bij het onvoorstelbare: het doden van je eigen kinderen.

Het verhaal van Medea is in wezen tijdloos. Als we de mythe ontdoen van haar sprookjesachtige aspecten blijft er een herkenbare kern over: "vrouw wordt in de steek gelaten door echtgenoot en doodt haar eigen kinderen". Een regelmatig terugkerende kop in de kranten. Alleen al in Nederland sterven er volgens officiële statistieken twaalf tot zestien kinderen per jaar door toedoen van de ouders. In iets meer dan tachtig procent van deze gevallen is er sprake van een aantoonbare psychische stoornis bij de daders. In twintig procent van de gevallen niet.

We zouden deze tragedie tekort doen als we Medea proberen te definiëren als iemand die in de war is, of handelt in een emotionele opwelling. Medea is een tragische heldin, die haar noodlot omarmt en volmondig 'ja' zegt tegen de consequentie daarvan. De dood van haar kinderen is de climax in een keten van oorzaak en gevolg die begon bij de eerste ontmoeting tussen haar en Jason in Kolchis. Daar kiest Medea onvoorwaardelijk voor hem, en dat verwacht zij terug. Zij smeden een verbond dat slachtoffers eist en de twee bloedbroeders onlosmakelijk aan elkaar verbindt. Vanaf dat moment is er geen ontsnapingsclausule meer. Onvoorwaardelijke liefde laat zich niet relativëren.

Hoewel Euripides zich meer dan zijn voorgangers richtte op de menselijk drijfveren, zijn ook zijn tragische personages

afspiegelingen van iets dat groter is dan het individu. In *Medea* zocht hij wellicht de uiterste consequentie van een botsing tussen pragmatisme en fundamentalisme. De pragmaticus is op zoek naar het compromis, maar een compromis sluiten met een fundamentalist is per definitie uitgesloten. In het fundamentalisme van *Medea* schuilt tegelijkertijd schoonheid en gevaar. Schoonheid in de onvoorwaardelijkheid van de liefde. Gevaar in de onvoorwaardelijkheid van de haat.

Costiaan Mesu werkt sinds 2003 als dramaturg en persoonlijk assistent van artistiek directeur Johan Doesburg bij het Nationale Toneel.

Dit is een voorproefje van het uitgebreidere artikel dat verschijnt in *Lucifer* #8, voorjaar 2009.